

Inwonersonderzoek recreatie & toerisme

Gemeente Texel

Colofon

©Bureau voor Ruimte & Vrije Tijd, december 2024

Opdrachtgever

Gemeente Texel
Contactpersoon: Monique de Ridder

Auteurs

T. (Tinco) Lycklama
M. (Marie) van de Meeberg
S. (Sanne) Meekes

Bureau voor Ruimte & Vrije Tijd
Oude Kraan 72
6811 LL Arnhem
Tel: 06 53383550
Mail: lycklama@ruimteenvrijetijd.nl
www.ruimteenvrijetijd.nl

Foto's

Pixabay, Elly Rutten, Jonathan Andrew

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	5
1.1	Aanleiding.....	5
1.2	Onderzoekverantwoording.....	5
1.3	Inwoneronderzoek 2019.....	6
1.4	Leeswijzer.....	6
2	Resultaten.....	8
2.1	Aantal (dag)toeristen.....	8
2.2	Trots en levendigheid.....	10
2.3	Positieve effecten.....	11
2.4	Drukte en overlast.....	13
2.5	Negatieve effecten.....	15
2.6	Balans en toekomst.....	19
2.7	Achtergrondkenmerken respondenten.....	23
3	Conclusies.....	26
3.1	Conclusies inwonersonderzoek 2024.....	26
3.2	Vergelijking met het inwonersonderzoek 2019.....	27
3.3	Sturen op optimum toerisme en leefbaarheid.....	28
3.4	Aanbeveling.....	29
	Bijlagen.....	31
	Over het onderzoek.....	31
	Second opinion NBTC.....	33

1 Inleiding

“We willen dat Texel aantrekkelijk blijft voor onze inwoners, bezoekers en ondernemers. Daarbij is er balans tussen toeristische ontwikkelingen, draagkracht van het Texelse landschap en draagvlak onder de inwoners.” Deze quote is afkomstig uit het 2022 coalitieakkoord van gemeente Texel en beschrijft de ambitie die de gemeente op gebied van toerisme nastreeft.

1.1 Aanleiding

Texel is een toeristische trekpleister van formaat. Jaarlijks bezoeken zo'n één miljoen mensen het eiland, op een populatie van nog geen 14.000 inwoners. Toerisme zorgt hiermee voor flinke voordelen voor de inwoners. De vrijetijdseconomie genereert namelijk werkgelegenheid en veel voorzieningen voor inwoners bestaan mede dankzij toerisme. Tegelijkertijd ontstaan er ook de nodige uitdagingen rondom balans met de leefomgeving en leefbaarheid voor inwoners.

De gemeente Texel wil dat Texel aantrekkelijk blijft voor inwoners, bezoekers en ondernemers, maar is daarbij wel op zoek naar de balans tussen toeristische ontwikkelingen, de draagkracht van het Texelse landschap en draagvlak onder inwoners. Dat roept de vraag op wat het draagvlak is onder inwoners en hoe zij de omvang van recreatie en toerisme beleven.

Hierom heeft gemeente Texel aan Bureau voor Ruimte & Vrije Tijd gevraagd om een inwonersonderzoek uit te voeren naar de beleving van leefbaarheid in relatie tot recreatie en toerisme. Met de resultaten wil de gemeente kunnen sturen op de beleefde effecten. In dit rapport beschrijven we de resultaten van het onderzoek.

¹ Het onbedoeld meerdere keren invullen van de enquête door dezelfde respondent.

1.2 Onderzoekverantwoording

De onderzoeksmethode van dit inwonersonderzoek is een veel gebruikte onderzoeksmethode in de toerimesector, gebaseerd op een internationaal gevalideerd model. Het geeft inzicht in de verschillende onderdelen die bepalen hoe inwoners denken over recreatie en toerisme. In bijlage 1 staat een gedetailleerde toelichting van de onderzoeksmethode.

Het onderzoek is in juni 2024 uitgevoerd onder inwoners van gemeente Texel. Daarmee is het onderzoek vergelijkbaar met het inwonersonderzoek uit 2019, dat ook juni is uitgevoerd (zie ook volgende paragraaf). Inwoners konden via een digitale link, die via verschillende kanalen van de gemeente is verspreid, de vragenlijst invullen. Daarnaast hebben alle huishoudens per post een uitnodiging ontvangen om de vragenlijst in te vullen. Zij konden dit digitaal doen of door middel van de meegeleverde papierenversie van de vragenlijst, om daarmee iedereen, ongeacht de persoonlijke situatie, in de gelegenheid te stellen om deel te nemen aan het onderzoek.

Aanvankelijk zijn 2467 reacties ontvangen op de vragenlijst. Vervolgens zijn deze reacties opgeschoond. Zo zijn onvolledig ingevulde enquêtes niet meegenomen. En om misbruik¹ van het onderzoek te voorkomen is tevens gekeken naar onderstaande aspecten (zie bijlage 1 voor een gedetailleerde toelichting):

- Tijd voor het beantwoorden van de vragen
- IP-adres

Uiteindelijk zijn in de analyseresultaten 1827 respondenten meegenomen, 319 respondenten meer dan het eerdere inwonersonderzoek uit 2019. Met dit aantal kunnen we betrouwbare uitspraken doen.

Second opinion

Het NBTC voerde in september 2024 een second opinion uit op verzoek van wethouder Kieft. Dit was naar aanleiding van vragen vanuit de gemeenteraad van de gemeente Texel over de opzet en bruikbaarheid van dit inwonersonderzoek. Deze second opinion gaat in op drie aspecten van dit onderzoek:

1. De waarde van inwonersonderzoek;
2. De gekozen onderzoeksofzet;
3. De bruikbaarheid van de resultaten.

In de bijlage staat de integrale tekst opgenomen met de resultaten van deze second opinion.

1.3 Inwoneronderzoek 2019

In juni-juli 2019 is door Kenniscentrum Kusttoerisme een vergelijkbaar inwonersonderzoek uitgevoerd in gemeente Texel. Om die reden is dit inwonersonderzoek ook in juni uitgevoerd. De onderzoeksperiode komt daarmee overeen met de onderzoeksperiode uit 2019.

We vergelijken de resultaten van dit onderzoek met de resultaten uit 2019 en bekijken hoe de beleving van recreatie en toerisme zich in de afgelopen jaren heeft ontwikkeld. De onderzoeksmethode van dit inwonersonderzoek is vergelijkbaar met de onderzoeksmethode gebruikt in 2019. Deze methode is gedurende de jaren verder ontwikkeld. Waar nodig is de vraagstelling bijvoorbeeld aangepast om de begrijpelijkheid van de vragen voor alle inwoners te waarborgen.

1.4 Leeswijzer

Het rapport bestaat uit de volgende hoofdstukken:

- **Hoofdstuk 2: de resultaten.** We beschrijven hier de resultaten van het onderzoek. In dit hoofdstuk zijn alle gestelde vragen getoond, met bijbehorende figuur en toelichting.
- **Hoofdstuk 3: de conclusies.** Hier komen de belangrijkste conclusies aan bod.

Toelichting weergave resultaten

Tot slot een toelichting over de weergave van de resultaten:

- Het onderzoek betreft een kwantitatieve analyse van de vragen, weergegeven in figuren met bijbehorende percentages. In de vraagstelling van de figuren worden de termen N en R genoemd. Deze staan voor:
 - N = het aantal respondenten dat de desbetreffende vraag beantwoord heeft;
 - R = het aantal gegeven antwoorden op de betreffende vraag. Deze geven we enkel weer indien het geven van meerdere antwoorden mogelijk was. In dat geval is de R altijd hoger dan de N.
- Waar mogelijk worden stellingen uit dit inwonersonderzoek vergeleken met de resultaten uit het inwonersonderzoek van 2019, uitgevoerd door Kenniscentrum Kusttoerisme. Deze vergelijkingen zijn in de tekst weergegeven in groene kaders. Het getoonde percentage is het percentage respondenten dat in 2019 het eens was met de desbetreffende stelling.
- Respondenten hebben de mogelijkheid gekregen om antwoorden op vragen toe te lichten in een open veld. Deze antwoorden zijn kwalitatief geanalyseerd en uitkomst hiervan is weergegeven bij de desbetreffende vraag. Dit is voornamelijk bedoeld om de kwantitatieve vragen te duiden en gedetailleerder inzicht te krijgen in wat er speelt. De gegeven toelichtingen zijn subjectief en zijn geen statistische resultaten.

2 Resultaten

In dit hoofdstuk staan de resultaten van het inwonersonderzoek in gemeente Texel. Resultaten zijn per vraag in een figuur weergegeven met daarbij een toelichting met opvallendheden. De resultaten zijn gesorteerd per onderwerp:

- Aantal (dag)toeristen
- Trots en levendigheid
- Positieve effecten
- Drukke en overlast
- Negatieve effecten
- Balans en toekomst
- Achtergrondkenmerken respondenten

2.1 Aantal (dag)toeristen

Deze paragraaf gaat over wat de respondenten vinden van de hoeveelheid (dag)toeristen dat naar gemeente Texel komt, uitsplitst naar toeristische seizoenen. Ook is gevraagd of de respondenten vinden of dit aantal is veranderd in de afgelopen **twee jaar**.

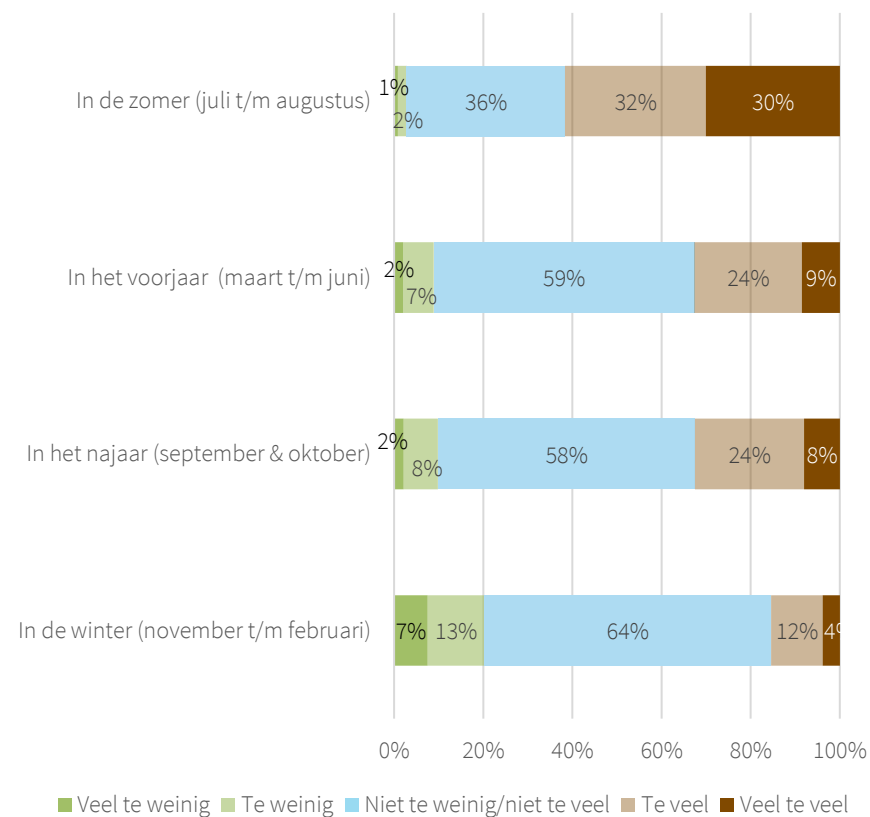
Aantal (dag)toeristen

Figuur 2.1 rechts in beeld toont wat de respondenten van gemeente Texel vinden van het aantal bezoekers dat naar het eiland komt. Wat valt op?

- Per seizoen lopen de meningen van de respondenten uiteen.
- Het aantal bezoekers dat 's zomers naar het eiland afreist, wordt door meeste respondenten gezien als (veel) te veel (62%).
- De beoordeling van het aantal bezoekers in de schouderseizoenen verschilt nagenoeg niet van elkaar. In zowel de beoordeling van het na- en voorjaar zijn de meeste respondenten neutraal (resp. 58% en 59% vindt het niet te weinig en niet te veel). Ongeveer 1/3 vindt het aantal toeristen in de schouderseizoenen (veel) te veel.

- In de winter zijn er procentueel meer respondenten die vinden dat er (veel) te weinig bezoekers komen dan respondenten die vinden dat er (veel) te veel bezoekers komen (resp. 20% t.o.v. 16%).

Figuur 2.1 Wat vindt u van het aantal bezoekers dat naar Texel komt? (N=1827)

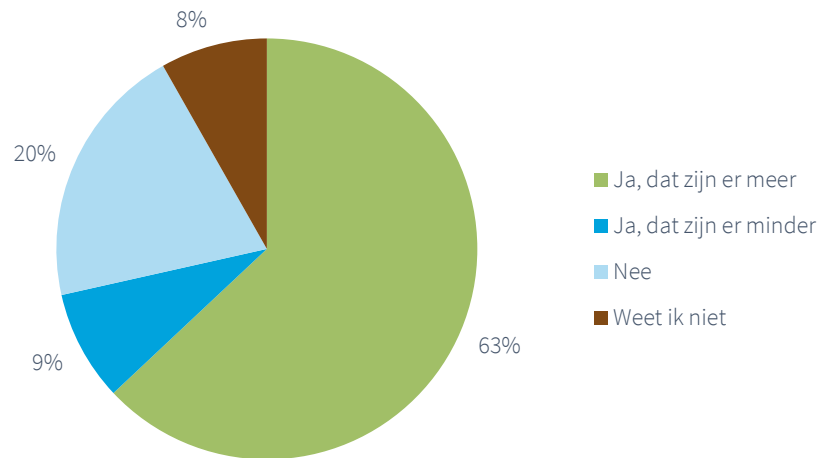

Verandering aantal bezoekers

Figuur 2.2 hieronder op toont of de respondenten vinden dat het aantal bezoekers dat naar Texel komt, de afgelopen twee jaar is veranderd. Wat valt op?

- 63% van de respondenten geeft aan het gevoel te hebben dat het aantal bezoekers is toegenomen in de afgelopen twee jaar.
- 20% geeft aan dat het aantal bezoekers gelijk is gebleven in de afgelopen twee jaar. Maar 9% van de respondenten heeft het gevoel dat het aantal bezoekers is afgenomen.

Figuur 2.2 Heeft u het gevoel dat het aantal bezoekers dat naar Texel komt veranderd is, in de afgelopen twee jaar? (N=1827)

Respondenten konden hun antwoord verder aanvullen met een toelichting. Veel respondenten merken op dat de bezoekersstroom zorgt voor veel voordelen op het eiland. Daarnaast beschrijft ook dat een aantal respondenten dat zij merken dat het toeristenseizoen zich minder beperkt tot de zomermaanden. Volgens hen ontvangt Texel gedurende het gehele jaar bezoekers, waardoor rustperiodes in de lagere seizoenen afnemen of verdwijnen. Ook wordt door aangegeven dat een beter spreiding van toeristen gedurende het gehele jaar waardevol kan zijn.

“In de winter zijn er minder toeristen, persoonlijk vind ik dit erg fijn om even op te laden en om als Texelaar zelf langs alle hotspots en musea te gaan zonder dat het super druk is.”

“Het seizoen is tegenwoordig erg lang. In het hoogseizoen weet je dat het druk is, maar nu het ook in het voor- en naseizoen druk is, wordt het me soms wat te veel.”

“Texel zou 12 maanden per jaar gasten kunnen ontvangen. Goed voor de werkgelegenheid en de economie op het eiland.”

2.2 Trots en levendigheid

Deze paragraaf gaat in op de effecten van recreatie en toerisme op het gevoel van trots en levendigheid van de respondenten in gemeente Texel.

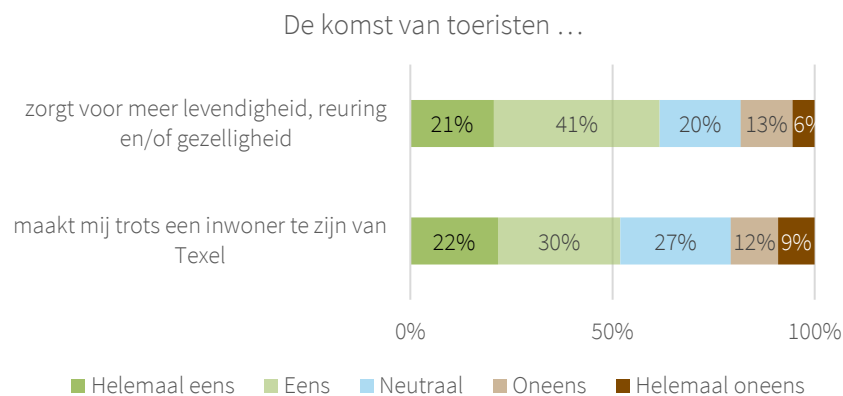
Trots en levendigheid

Wat valt op?

- 62% van de respondenten is het (helemaal) eens dat de komst van toeristen zorgt voor meer levendigheid, reuring en/of gezelligheid. 19% van de respondenten is het juist (helemaal) oneens met deze stelling.
- Een kleine meerderheid van de respondenten, 52%, geeft aan dat de komst van toeristen bijdraagt aan het gevoel van trots. 21% van de respondenten is het (helemaal) oneens hiermee.

In de toelichtingen worden positieve en negatieve signalen afgegeven. Een deel geeft aan de levendigheid die toeristen met zich meebrengen te waarderen. Anderen geven juist aan dat de aanwezigheid van toeristen en hun gedrag ook ten koste gaat van de gezelligheid en sfeer op het eiland. Er wordt dan ook vaak opgemerkt dat het gaat om balans.

Figuur 2.3 In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende uitspraken? (N=1827)

De resultaten uit figuur 2.3

In vergelijking met het inwonersonderzoek uit 2019

In het inwonersonderzoek uit 2019 is de volgende stelling voorgelegd: *door toerisme wil ik anderen graag vertellen wat mijn gemeente te bieden heeft ('trots zijn')*. 61% van de respondenten was het destijds eens met deze stelling. Hoewel de stellingen niet identiek zijn, zijn zij wel erg vergelijkbaar. Het is dan ook opvallend dat anno 2024 het percentage 9% lager ligt.

"De aanwezigheid van toeristen zorgen zeker voor meer levendigheid maar te veel reuring is niet leuk meer."

2.3 Positieve effecten

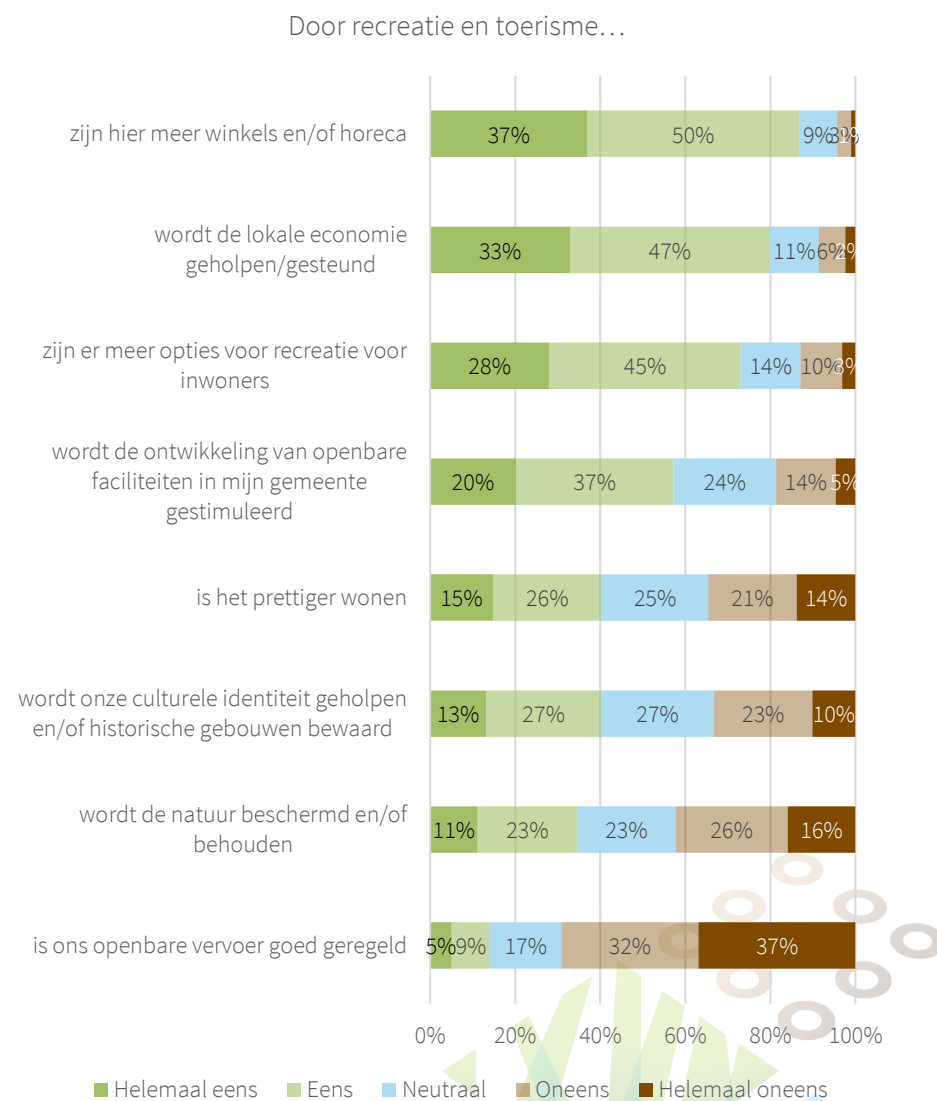
In deze paragraaf beschrijven we in hoeverre de respondenten positieve effecten ervaren als gevolg van recreatie en toerisme op Texel.

Positieve effecten

Figuur 2.4 rechts in beeld toont de meningen van de respondenten over positieve effecten van recreatie en toerisme. Wat valt op?

- Ruim 87% van de respondenten is het (helemaal) eens dat recreatie en toerisme zorgen voor meer winkels en/of horeca op het eiland. Ook is de overgrote meerderheid van de respondenten het (helemaal) eens dat de sector bijdraagt aan de lokale economie (80%).
- De bijdrage die de sector levert aan het aantal recreatie opties voor inwoners wordt ook op grote schaal gezien. 73% van de respondenten is het (helemaal) eens met deze stelling.
- Hoewel nog steeds een meerderheid van de respondenten het (helemaal) eens is dat de sector de ontwikkeling van openbare faciliteiten in de gemeente stimuleert (57%), reageert ook een relatief groot aandeel van de respondenten neutraal op deze stelling (24%).
- De overige stellingen worden verdeeld beoordeeld. De stelling dat het door de sector prettiger wonen is en de stelling dat de culturele identiteit en/of historische gebouwen geholpen en bewaard worden, rekenen op resp. 41% en 40% van de steun. Bij beide stellingen ligt het percentage respondenten dat het (helemaal) oneens is nog steeds lager (resp. 35% en 33%).
- Bij de laatste twee stellingen ligt het percentage respondenten dat het (helemaal) oneens is hoger dan het percentage respondenten dat het (helemaal) eens is. 42% t.o.v. 34% is het (helemaal) oneens dat de sector bijdraagt aan de bescherming en het behoud van de natuur. En ruim 69% van de respondenten is het (helemaal) oneens dat de sector bijdraagt aan goed openbaar vervoer.

Figuur 2.4 In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende uitspraken over positieve effecten? (N=1827)

In het toelichtingsveld vullen veel respondenten hun antwoord aan. Een deel onderschrijft het hoge voorzieningenniveau en dat dit te danken is aan de komst van bezoekers. Hierdoor heeft Texel de voordelen van een plattelandsgemeente, zoals ruimte, maar de luxe van culturele voorzieningen van een stad, zoals een museum en evenementen. Deze extra voorzieningen zorgen daarnaast ook voor meer werkgelegenheid.

Tegelijk gebruiken veel respondenten het toelichtingsveld ook om de negatieve effecten die zij beleven te beschrijven. Ook worden er kanttekeningen geplaatst bij de positieve effecten. Er zijn bijvoorbeeld veel winkels en restaurants, maar volgens een deel van de respondenten zijn deze gefocust op toeristen en sluit hun aanbod niet aan op de behoeften van inwoners. Ook zijn voorzieningen, zoals restaurant, bezet door toeristen en daardoor alsnog niet beschikbaar voor inwoners.

“Het toerisme brengt veel geld binnen en maakt veel mogelijk. Maar het maakt dat ook veel dingen extra belast of zelfs overbelast worden, zoals de natuur en de wegen. De extra voorzieningen die er mee zijn, mede dankzij het toerisme, zijn in juli en augustus zo druk dat ik er in die tijd van t jaar bijna geen gebruik van maak.”

De resultaten uit figuur 2.4

In vergelijking met het inwonersonderzoek uit 2019

In het inwonersonderzoek uit 2019 zijn onderstaande stellingen (zie tabel) voorgelegd. In de tweede kolom is het percentage respondenten dat het destijds eens was met deze stellingen te zien, in de derde kolom het percentage van 2024. Een oranje kleur in de laatste kolom geeft aan dat de resultaten lager zijn in 2024 (in vergelijking met 2019), een groene kleur betekent hoger.

Stelling	% (helemaal eens, in 2019)	% (helemaal eens, in 2024)
Dankzij toerisme zijn er meer winkel- en horecagelegenheden	93%	87%
Dankzij toerisme zijn er meer recreatieve mogelijkheden voor de inwoners	64%	73%
Toerisme stimuleert de ontwikkeling van publieke faciliteiten in mijn gemeente	56%	57%
Toerisme helpt onze culturele identiteit te bewaren en historische gebouwen te restaureren/herbouwen	37%	40%
Toerisme stimuleert de bescherming en het behoud van de natuurlijke omgeving in mijn gemeente	24%	34%
Door toerisme is ons openbaar vervoer goed geregeld	10%	14%

2.4 Drukke en overlast

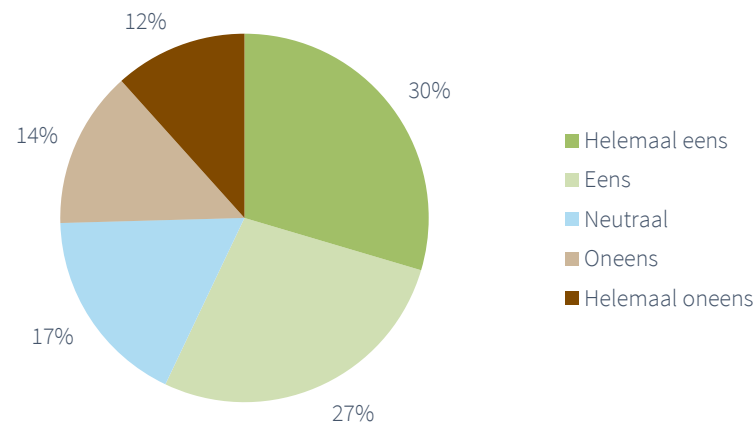
Deze paragraaf gaat over de druktebeleving van respondenten en of zij overlast ervaren als gevolg van bezoekers.

Druktebeleving

Respondenten is de stelling voorgelegd of door bezoekers het te druk wordt op Texel. Wat valt op?

- Een meerderheid van de respondenten is het (helemaal) eens met deze stelling (57%).
- 17% van de respondenten is neutraal.
- Ongeveer een kwart van de respondenten is het (helemaal) oneens met deze stelling (26%).

Figuur 2.5 Door bezoekers wordt het te druk op Texel (N=1827)

De resultaten uit figuur 2.5

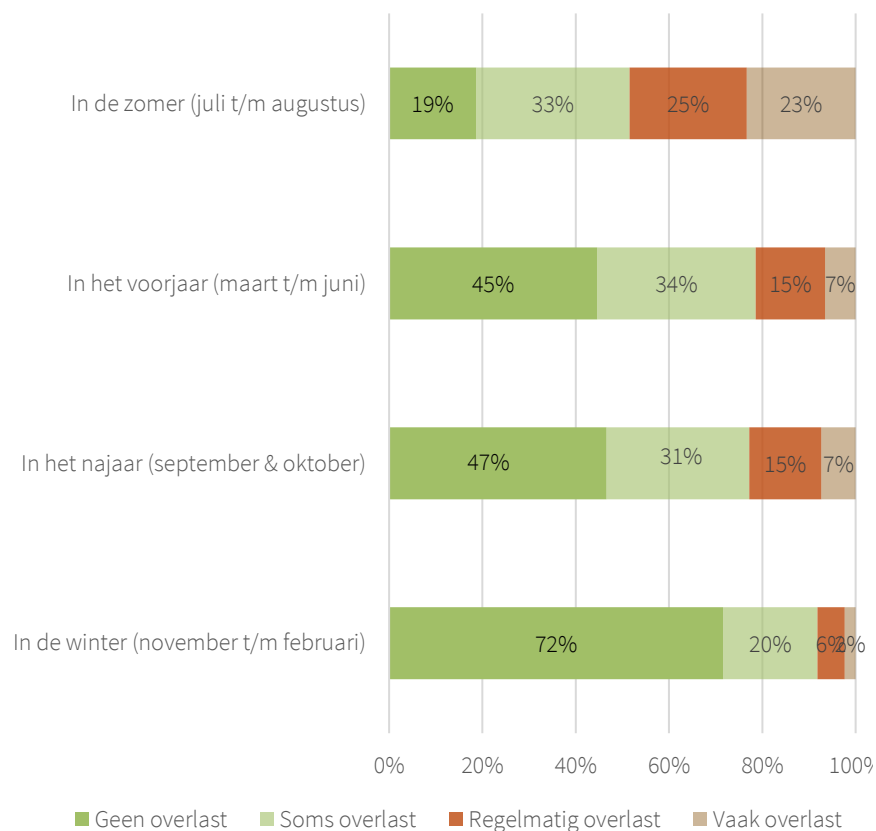
In vergelijking met het inwonersonderzoek uit 2019

In het inwonersonderzoek uit 2019 is ook de stelling over drukte gesteld ('door toerisme wordt het te druk in mijn gemeente'). Destijds was 66% van de respondenten het eens. Anno 2024 ligt dit percentage dus lager (9%).

Overlast

Respondenten zijn gevraagd of zij als gevolg van de drukte overlast ervaren. Deze vraag is per seizoen apart gesteld om te kijken of dit per seizoen verschilt. Figuur 2.6 hieronder toont een overzicht van alle seizoenen.

Figuur 2.6 Ervaart u overlast door de drukte van bezoekers op Texel? (N=1827)

² Vaak overlast (25%) en regelmatig overlast (23%) telt op tot 48%

Wat valt op?

- De meeste overlast wordt in de zomer ervaren. Bijna de helft van de respondenten (48%²) heeft in de zomer vaak of regelmatig overlast tegenover 52%³ die geen of soms overlast ervaart;
- In de schouderseizoenen nemen deze percentages sterk af en zien we in beide seizoenen vergelijkbare hoeveelheden overlast. In beide seizoenen ervaart 22% van de respondenten vaak of regelmatig overlast.
- In de winter wordt maar beperkt overlast ervaren. Het merendeel van de respondenten (92%) ervaart geen of soms overlast.

In de toelichting geven veel respondenten aan dat ze het inderdaad op bepaalde momenten drukker vinden en dat dit overlast kan opleveren. Zij geven echter ook aan dat zij hier zelf rekening mee houden, bijvoorbeeld door op andere momenten naar de supermarkt te gaan. Daarnaast wordt vooral overlast in verkeer benoemd als probleem, zoals parkeerproblemen, personen die in het verkeer onverwachts stoppen/handelingen uitvoeren of attractieverkeer (bijvoorbeeld e-choppers, tuktuks en andere niet-standaard vervoersmiddelen die doorgaans zijn bedoeld voor en gebruikt worden door toeristen).

“Ik ervaar overlast. En dan voornamelijk door langzaam rijdend verkeer, zoekende mensen en de vele vele auto's overal.”

“De overlast is zelf te bepalen. Op een drukke wisseldag (maandag en vrijdag) houd je er bijvoorbeeld zelf rekening mee dat het 's middags in de supermarkt wat drukker is.”

³ Geen overlast (19%) en soms overlast (33%) telt op tot 52%

2.5 Negatieve effecten

In deze paragraaf beschrijven we aan de hand van drie thema's in hoeverre de respondenten negatieve effecten ervaren door recreatie en toerisme op Texel: mobiliteit, leefbaarheid en de openbare ruimte.

Mobiliteit

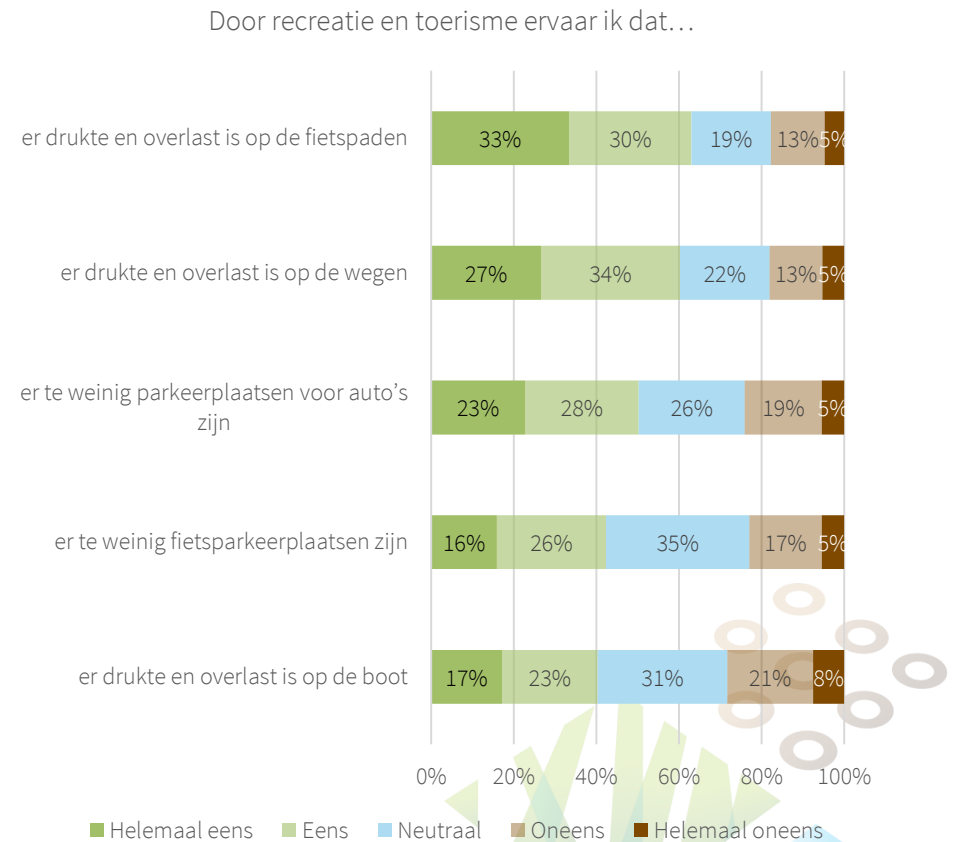
Figuur 2.7 rechts in beeld toont de mening van respondenten ten opzichte van enkele stellingen over mogelijke negatieve effecten van recreatie en toerisme op mobiliteit. Wat valt op?

- De meeste mobiliteitsoverlast wordt ervaren op de fietspaden en wegen. Resp. 63% en 61% van de respondenten is het (helemaal) eens dat op de fietspaden en wegen drukte en overlast wordt ervaren als gevolg van recreatie en toerisme. Bij beide stellingen is slechts 18% het (helemaal) oneens met deze stelling.
- De helft van de respondenten is het (helemaal) eens dat er te weinig parkeerplaatsen zijn voor auto's. Ongeveer een kwart is het (helemaal) oneens.
- 42% van de respondenten is het (helemaal) eens dat er te weinig fietsparkeerplaatsen zijn op het eiland. 35% van de respondenten is hiervoor neutraal en 22% is het hiermee (helemaal) oneens.
- De respondenten reageren erg verdeeld op de stelling over drukte en overlast op de boot. 40% van de respondenten ervaart dit wel, 31% reageerde neutraal en 29% ervaart dit niet.

In de toelichtingen geven respondenten aan dat het gebruik van de infrastructuur de laatste jaren is aangepast. Toeristen komen met meer auto's en huren (bijzondere) voertuigen, zoals tuktuk's, e-bikes en solexen. Het zorgt voor meer drukte. Toeristen zouden zich ook anders gedragen op de wegen. Ze stoppen vaker op de weg of rijden langzamer dan de snelheidslimiet. Respondenten geven aan dat het storend is, vooral als je onderweg bent. Als gevolg, geven een aantal respondenten aan, moeten zij weer boven de snelheidslimiet rijden om de achterstand in te halen.

Een deel van de respondenten geven ook aan parkeeroverlast te ervaren door fout parkerende auto's en een gebrek aan parkeerplaatsen. Tegelijk zijn er ook veel respondenten die aangeven dat er genoeg parkeerplaatsen zijn maar dat deze niet goed kunnen worden gevonden. Verder wordt aangegeven dat het drukker is bij de boot. Ook met een voorrangkaart moet er vaker worden gewacht.

Figuur 2.7 In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende uitspraken? (N=1827)

“Er zijn genoeg parkeerplaatsen voor fietsers en auto's, maar die worden niet optimaal gebruikt door de toeristen. Ze zetten hun auto of fiets op de meest onhandige plaatsen.”

Opvallend

Het is opvallend dat in figuur 2.6 op het hoogtepunt 48% van de respondenten regelmatig tot vaak overlast ervaart, en in figuur 2.7 bij drie van de vijf stellingen meer dan 48% van de respondenten aangeeft een vorm van overlast te ervaren. Het lijkt erop dat meer respondenten overlast ervaren dan in figuur 2.6 naar voren komt. Een reden voor dit verschil kan zijn dat wanneer concrete voorbeelden worden genoemd (2.7) respondenten zich de overlast beter herinneren dan bij een algemene vraag over overlast.

De resultaten uit figuur 2.7

In vergelijking met het inwonersonderzoek uit 2019

In het inwonersonderzoek uit 2019 zijn ook een aantal stellingen over mobiliteit voorgelegd. Onder andere is voorgelegd: ‘door toerisme is het te druk op de doorgaande wegen voor auto’s en ‘dankzij toerisme zijn er te weinig fietsparkeerplaatsen’. Beide stellingen worden anno 2024 minder vaak met (helemaal) eens beoordeeld als in 2019: resp. 61% t.o.v. 72% in 2024 en 42% t.o.v. 60% in 2019.

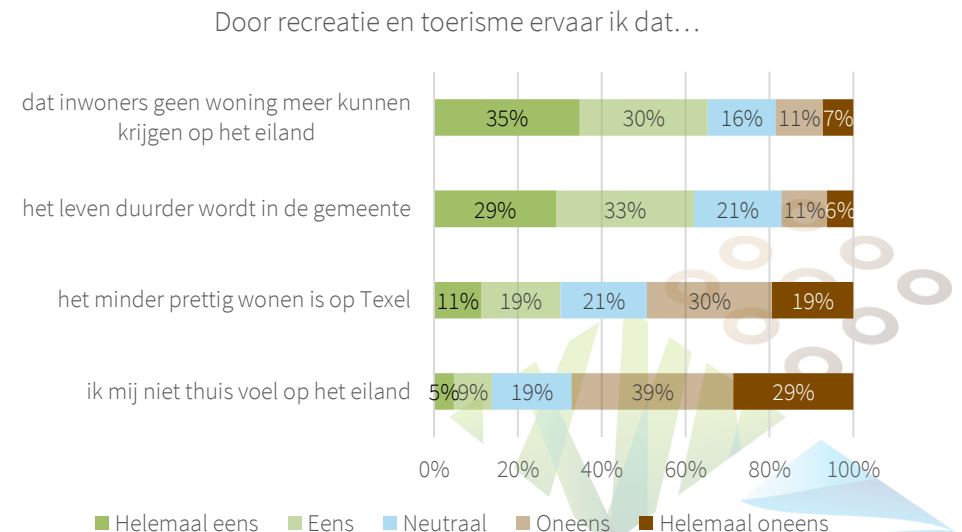
⁴ De antwoordcategorieën ‘vaak overlast’ (25%) en ‘regelmatig overlast’ (23%) tellen op tot 48%

Leefbaarheid

Figuur 2.8 hieronder toont de mening van respondenten ten opzichte van enkele stellingen over mogelijke negatieve effecten van recreatie en toerisme op leefbaarheid. Wat valt op?

- De beschikbaarheid van woningen voor inwoners is het grootste zorgpunt. 65% van de respondenten is het (helemaal) eens dat zij dit ervaren als gevolg van recreatie en toerisme.
- Ook met de stelling dat het leven duurder wordt op Texel door recreatie en toerisme is de grote meerderheid het (helemaal) eens: 62%. 17% van de respondenten is het (helemaal) oneens.
- Meer respondenten zijn het (helemaal) oneens met de stelling dat het door recreatie en toerisme minder prettig wonen is op Texel dan (helemaal) eens (resp. 49% t.o.v. 30%).
- Het merendeel voelt zich nog wel thuis op het eiland: 14% van de respondenten geeft aan zich niet meer thuis te voelen op het eiland als gevolg van recreatie en toerisme.

Figuur 2.8 In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende uitspraken? (N=1827)

In het toelichtingsveld vragen veel respondenten zich af of de problemen op de woningmarkt een direct gevolg zijn van toerisme. Veel respondenten benoemen dat het een landelijk probleem is met meerdere oorzaken. Tegelijkertijd zien ze ook dat toerisme wel indirect kan bijdragen aan het probleem, zoals de huisvesting van personeel of 'import' dat tijdens hun eerdere vakantie op Texel verliefd zijn geworden op het eiland. Hetzelfde geldt voor de duurdere prijzen van producten en diensten. Volgens respondenten wordt het in heel Nederland duurder maar helpt het niet mee dat toeristen op vakantie bereid zijn meer te betalen.

“Prijzen zijn met name in de horeca erg hoog. Waar de toerist eerder bereid is dit te betalen ('we zijn immers op vakantie en dan geef je makkelijker geld uit'), heeft de Texelaar geen keuze..”

De resultaten uit figuur 2.8

In vergelijking met het inwonersonderzoek uit 2019

In het inwonersonderzoek uit 2019 is ook gevraagd of de respondenten vinden dat door recreatie en toerisme 'het leven in mijn gemeente duurder' wordt. Destijds was 59% van de respondenten het eens. De mening hierover is tussen 2019 en 2024 licht gestegen (59%⁵ naar 62%).

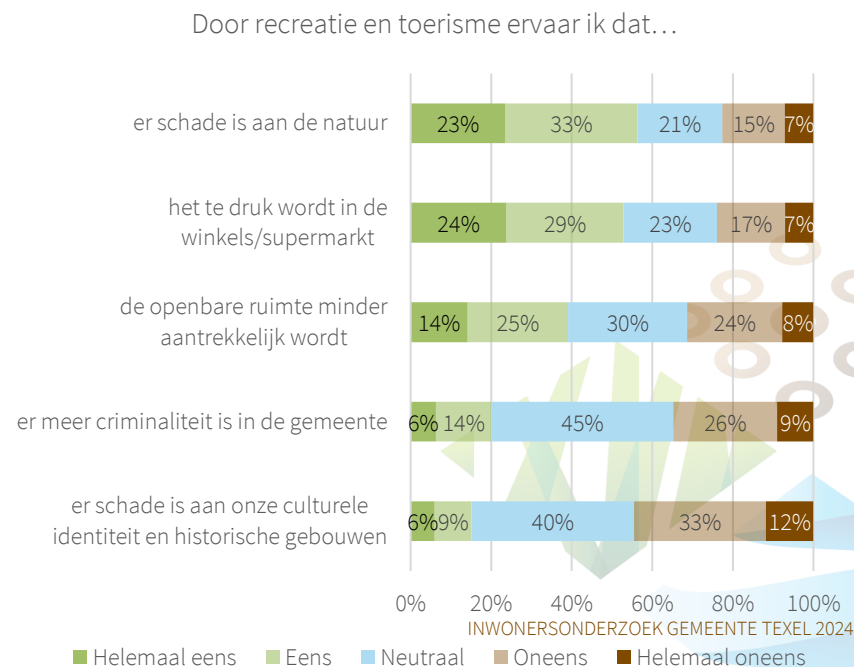
De openbare ruimte

Figuur 2.9 toont de mening van respondenten ten opzichte van enkele stellingen over mogelijke negatieve effecten van recreatie en toerisme op de openbare ruimte. Wat valt op?

⁵ Let op: dit resultaat kan mogelijk (mede) verklaard worden door de inflatie van de afgelopen 5 jaar.

- Een meerderheid van de respondenten is het (helemaal) eens dat zij door recreatie en toerisme ervaren dat er meer schade is aan natuur (56%). 22% van de respondenten is het hiermee (helemaal) oneens.
- 53% van de respondenten is het (helemaal) eens dat het te druk wordt in de winkels/supermarkt. 24% van de respondenten is het hiermee (helemaal) oneens.
- Of de openbare ruimte door recreatie en toerisme minder aantrekkelijk wordt, wordt verdeeld beoordeeld door de respondenten. 39% van de respondenten is het hiermee (helemaal) eens, 30% is neutraal en 32% is het (helemaal) oneens.
- Een relatief groot percentage van de respondenten reageert neutraal op de uitspraken of zij door recreatie en toerisme meer criminaliteit ervaren en of hierdoor schade is aan de culturele identiteit en historische gebouwen (resp. 45% en 40%). Bij beide stellingen is het percentage respondenten dat het (helemaal) oneens is, ook hoog (resp. 35% en 45%).

Figuur 2.9 In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende uitspraken? (N=1827)

Uit de analyse van de toelichtingen valt op dat er veel verdeeldheid is onder de respondenten. Een deel benadrukt de positieve kant van recreatie en toerisme en een deel de negatieve. Degene die het positief insteken erkennen de overlast wel maar geven hier verklaring voor. Zij geven bijvoorbeeld aan dat de overlast niet enkel bij de toeristen kan worden gezocht. Volgens hen zijn het doorgaans de inwoners die verboden stukken natuur betreden of de jeugd die zich niet altijd aan de regels houdt. Ook zijn er respondenten die aangeven dat er inderdaad zwerfafval is, maar dat dit niet meer dan logisch is gezien de hoge bezoekersaantallen. Volgens hen zijn hier ook oplossingen voor, zoals meer prullenbakken. De respondenten die zich wel hoofdzakelijk negatief uitlaten, maken vooral opmerkingen over de drukte (in supermarkten) en hoe dit zich ontwikkelt gedurende bepaalde perioden van het jaar.

“Door de permanente aanwezigheid van toeristen het hele jaar rond staat de identiteit van de Texelaar onder druk.”

“Als ik op de Pontweg rijd met de fiets, vind ik dagelijks veel zwerfafval in de berm. En in het bos poepzakjes van de hond die daar achtergelaten worden.”

De resultaten uit figuur 2.9

In vergelijking met het inwonersonderzoek uit 2019

In het inwonersonderzoek uit 2019 is ook gevraagd of de respondenten vinden dat door recreatie en toerisme er ‘*meer criminaliteit*’ is. Destijds was 38% van de respondenten het eens. In 2024 ligt dit percentage veel lager

2.6 Balans en toekomst

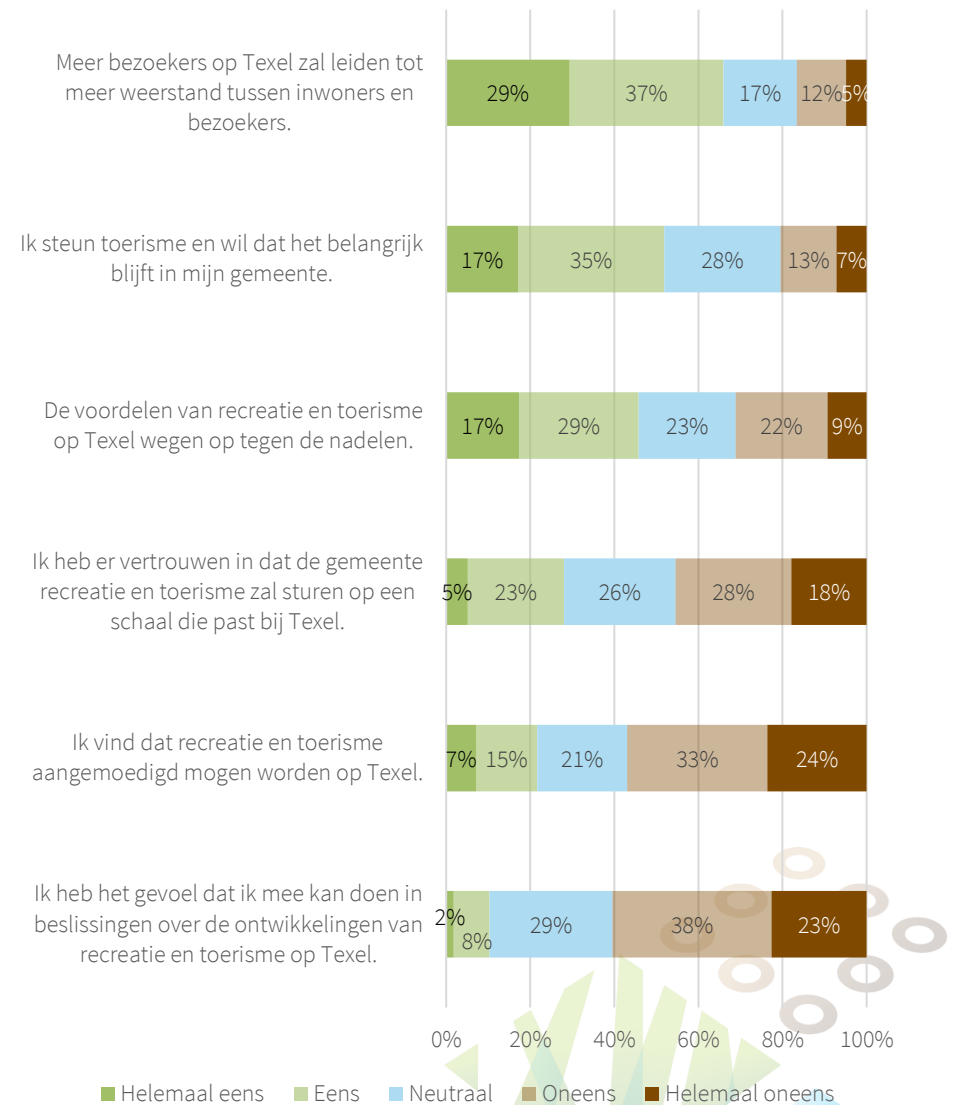
In deze paragraaf beschrijven we hoe de respondenten aankijken tegen uitspraken over de balans tussen recreatie en toerisme en het effect hiervan en welke onderwerpen zij belangrijk vinden als het gaat om recreatie en toerisme.

Balans van recreatie en toerisme

Figuur 2.10 op de volgende pagina toont de mening van respondenten over enkele balans gerelateerde stellingen. Wat valt op?

- De meerderheid van de respondenten denkt dat meer bezoekers op Texel zal leiden tot meer weerstand tussen inwoners en bezoekers (66% van de respondenten is het (helemaal) eens). 17% van de respondenten is het hier (helemaal) mee oneens.
- Ongeveer de helft van de respondenten geeft aan toerisme te steunen en te willen dat het belangrijk blijft in de gemeente (52% is het (helemaal) eens). 28% van der respondenten is neutraal over deze stelling en 20% is het (helemaal) oneens.
- Of de voordelen van recreatie en toerisme op Texel opwegen tegen de nadelen, wordt verdeeld op gereageerd. Wel zijn er meer respondenten mee eens dan oneens: 46% van de respondenten is het (helemaal) eens en 31% (helemaal) oneens dat de voordelen opwegen tegen de nadelen.
- De overige stellingen hebben een groter procentueel aandeel respondenten dat het (helemaal) oneens is dan (helemaal) eens. 46% van de respondenten is het niet eens dat zij vertrouwen hebben dat de gemeente recreatie en toerisme zal sturen op een schaal die past bij Texel. Daarnaast is 61% van de respondenten het (helemaal) oneens dat zij het gevoel hebben mee te kunnen doen in beslissingen over de ontwikkeling van recreatie en toerisme.
- Mogen recreatie en toerisme verder worden aangemoedigd op Texel? 57% vindt van niet en is het (helemaal) mee oneens met de stelling. 22% van de respondenten is het hier (helemaal) mee eens.

Figuur 2.10 In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende uitspraken? (N=1827)

In de toelichting komt de balans en de rol van de gemeente hierin duidelijk naar voren. Sommige respondenten vinden dat de gemeente te veel betrokken is bij recreatie en toerisme, terwijl andere juist twijfels hebben of zij wel voldoende alert en betrokken zijn. Verder wordt in het toelichtingsveld vaak benadrukt dat recreatie en toerisme van groot belang is voor het eiland maar dat momenteel de negatieve effecten de overhand beginnen te nemen. Er wordt dan ook opgeroepen tot het creëren van balans en een duurzame toeristische sector.

“Toerisme is belangrijk voor Texel maar heeft inmiddels de overhand gekregen met alle bijbehorende nadelen.”

De resultaten uit figuur 2.10

In vergelijking met het inwonersonderzoek uit 2019

In het inwonersonderzoek uit 2019 zijn ook een aantal stellingen over balans voorgelegd. Onder andere is voorgelegd: ‘de voordelen van toerisme in mijn gemeente wegen zwaarder dan de nadelen’ en ‘ik steun toerisme en wil dat het belangrijk blijft in mijn gemeente’. De eerste stelling, over de voor- en nadelen, ziet een kleine verschuiving. In 2019 was 6% meer respondenten het eens. De tweede stelling, over steun, heeft in 2024 een daling van slechts 1% t.o.v. 2019.

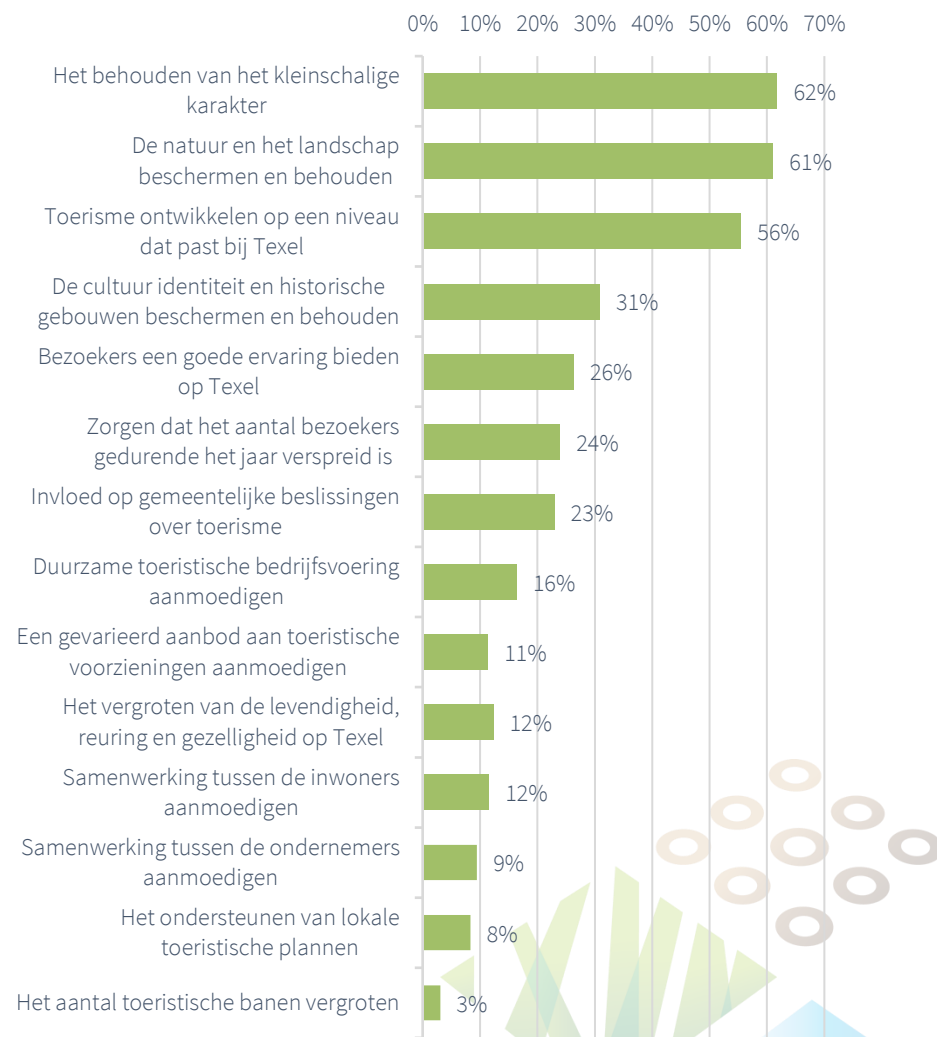
Belangrijke onderwerpen recreatie en toerisme

Figuur 2.11 op de rechts in beeld toont welke onderwerpen op gebied van recreatie en toerisme de respondenten het meest belangrijk vinden. Wat valt op?

- Het behouden van het kleinschalige karakter wordt door procentueel de meeste respondenten belangrijk gevonden (62%), gevolgd door het beschermen en behouden van de natuur en het landschap (61%) en toerisme ontwikkelen op een niveau dat past bij Texel (56%).
- Ook beschermen en behouden van culturele identiteit en de historische gebouwen vinden relatief veel respondenten belangrijk (31%). Daarnaast staat het bieden van een goede ervaring aan bezoekers ook in de top 5 onderwerpen (26% van de respondenten). Het aantal bezoekers gedurende het jaar verspreiden en invloed hebben op gemeentelijke beslissing over toerisme kunnen op ongeveer dezelfde percentages respondenten rekenen (resp. 24% en 23%).
- De volgende onderwerpen worden als minst belangrijk gezien:
 - Het aantal toeristische banen vergroten (3%);
 - Het ondersteunen van lokale toeristische plannen (8%);
 - Samenwerking tussen de ondernemers aanmoedigen (9%);
 - Samenwerking tussen de inwoners aanmoedigen (12%).

Figuur 2.11 Welke onderwerpen zijn voor u belangrijk voor recreatie en toerisme op Texel? (N=1827, R=6527)

Kies maximaal vier onderwerpen die volgens u het meest belangrijk zijn.

De resultaten uit figuur 2.11

In vergelijking met het inwonersonderzoek uit 2019

In 2019 is de respondenten ook een lijst met negen vergelijkbare onderwerpen voorgelegd. Destijds kwam de volgende top 5 naar voren:

1. De natuurlijke omgeving behouden
2. De leefbaarheid van de inwoners verbeteren
3. Iedereen de mogelijkheid bieden om deel te nemen aan besluitvorming rondom toerisme
4. De cultuur en historie behouden
5. Toeristen een kwalitatief goede gastbeleving bieden

Wat valt op?

- Het behouden van de natuur kreeg in 2019 veel steun en in 2024 ook.
- Waar in 2019 de invloed van inwoners op gemeentelijk besluitvorming de derde plek scoorde (van de negen uitspraken), staat deze in 2024 niet in de top vijf (van de veertien uitspraken). In 2024 is deze uitspraak ingehaald door het behouden van de cultuur en historie en bezoekers een goede ervaring bieden.
- In 2024 scoort het ontwikkelen van toerisme op een schaal die past bij Texel de derde plek. In 2019 scoorde diezelfde uitspraak de laatste plek van de negen uitspraken. Inmiddels wordt deze uitspraak dus door veel meer respondenten gezien als belangrijk.

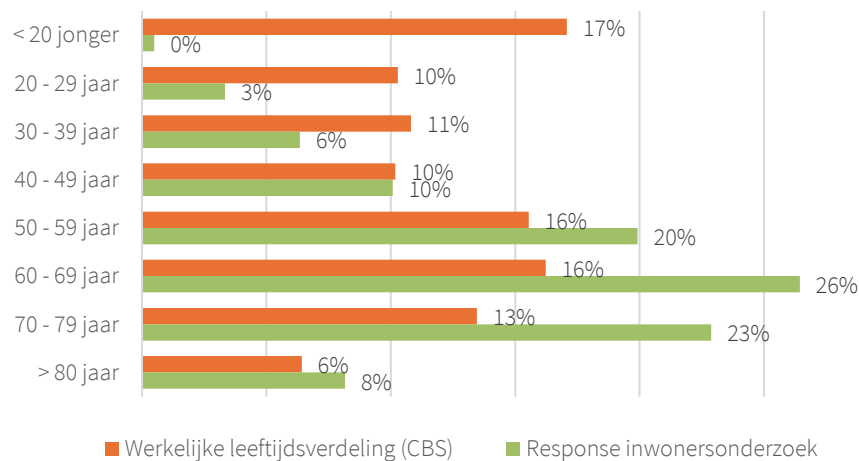
2.7 Achtergrondkenmerken respondenten

We geven in deze paragraaf vier kenmerken van de respondenten weer: leeftijd, geslacht, herkomst en mate waarin het inkomen is gerelateerd aan recreatie en toerisme.

Leeftijd respondenten

Onderstaand figuur toont de leeftijdsverdeling van respondenten en de werkelijke leeftijdsverdeling.

Figuur 2.12 Verdeling van de leeftijdscategorieën van de respondenten (N= 1827) en de verdeling van de leeftijdscategorieën van de inwoners van gemeente Texel⁶

Wat valt op?

- De meeste respondenten zijn tussen de 60 en 69 jaar (26%). Ook is een groot deel van de respondenten tussen de 50 en 59 jaar (20%) en tussen de 70 en 79 jaar (23%). Maar 19% van de respondenten is jonger dan 50 jaar.

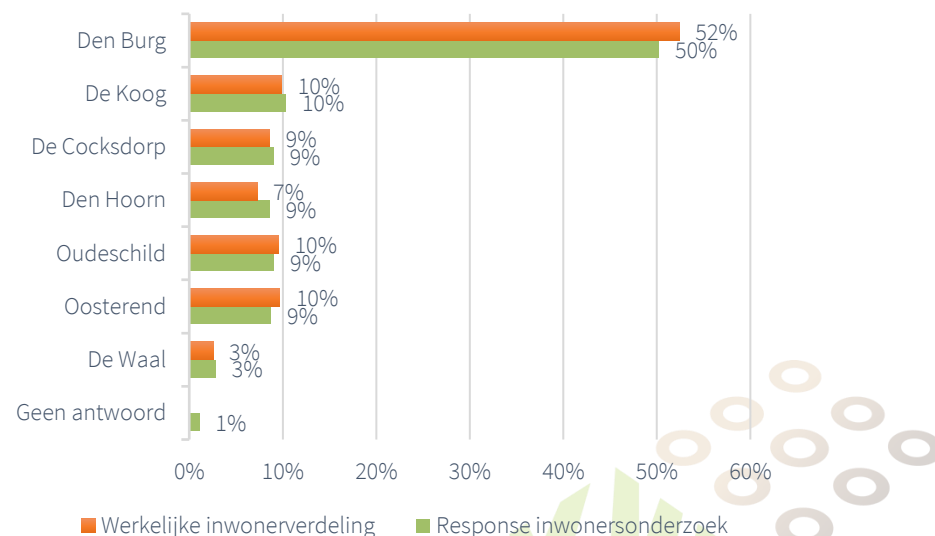
⁶ CBS (2024). *Inwoners per gemeente*. <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-bevolking/regionaal/inwoners>

- In gemeente Texel is 16% van de inwoners tussen de 60 en 69 jaar, 16% tussen de 50 en 59 jaar en 13% tussen de 70 en 79 jaar.
- De leeftijdsverdeling van de respondenten wijkt af van de leeftijdsverdeling van de inwoners van de gemeente Texel. Houdt hier rekening mee bij het interpreteren van de resultaten.

Herkomst respondenten

Figuur 2.13 toont de verdeling van de respondenten naar woonkern. De meeste respondenten komen uit de kern Den Burg. De verdeling respondenten per woonkern komt nagenoeg overeen met de werkelijk verdeling aantal inwoners per woonkern op Texel. Daarmee zijn de resultaten representatief op herkomst binnen de gemeente (woonplaats).

Figuur 2.13 Verdeling van de herkomst van de respondenten (N= 1827) en de verdeling van de inwoners van gemeente Texel⁷

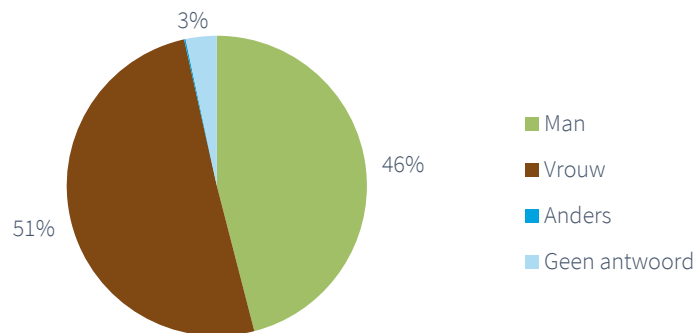

⁷ Doormiddel van GIS is de data van het CBS (2023) in kaart gebracht

Geslacht respondenten

Figuur 2.14 toont de verdeling van de respondenten naar geslacht. Net iets meer vrouwen hebben de vragenlijst ingevuld dan mannen.

Figuur 2.14 Wat is uw geslacht? (N=1827)

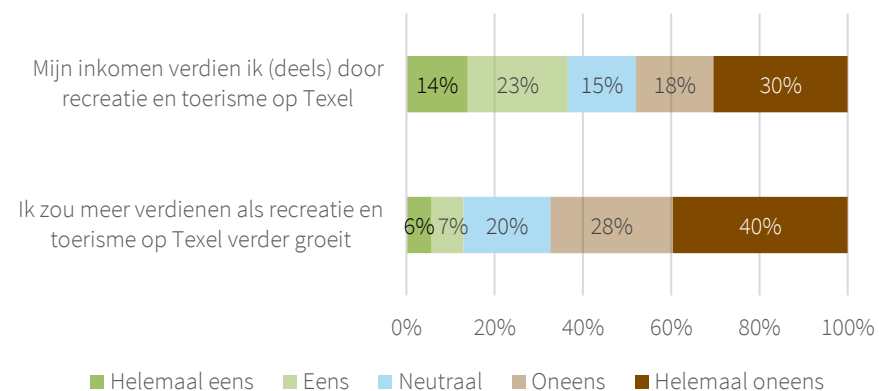

Inkomsten respondenten gelinkt aan recreatie en toerisme

Wat valt op?

- Ruim 37% van de respondenten geeft aan het (helemaal) eens te zijn dat hun inkomen (deels) verdiend wordt door recreatie en toerisme op Texel. 48% van de respondenten is het (helemaal) oneens.
- Opvallend is dat een veel kleiner aandeel aangeeft dat ze meer zouden verdienen als recreatie en toerisme op Texel verder groeit. 13% van de respondenten is het (helemaal) eens. 68% is het (helemaal) oneens.

Figuur 2.15 In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende uitspraken? (N=1827)

3 Conclusies

In dit hoofdstuk trekken we de belangrijkste conclusies van de resultaten. Daarnaast geven we ook een korte conclusie over de vergelijking van het inwonersonderzoek van 2019 met het inwonersonderzoek van 2024. We interpreteren vervolgens deze conclusies door aan te geven in welke fase Texel zich momenteel bevindt als toeristische bestemming.

3.1 Conclusies inwonersonderzoek 2024

Recreatie en toerisme **leeft op Texel**, zo blijkt uit de hoge respons op het inwonersonderzoek en dat veel respondenten de tijd hebben genomen om hun mening en antwoorden toe te lichten.

Trots en levendigheid

Allereerst is het merendeel van de inwoners van Texel trots dat bezoekers naar 'hun' eiland komen. Daarnaast zorgt de komst van toeristen, volgens het merendeel van de inwoners, voor meer levendigheid, reuring en gezelligheid op het eiland.

Positieve effecten

Uit de resultaten komt naar voren dat inwoners aangeven dat er door recreatie en toerisme veel positieve effecten zijn. Inwoners zien dat recreatie en toerisme bijdragen aan:

- Het voorzieningenniveau, door de aanwezigheid van (meer) winkels en/of horeca en recreatieve mogelijkheden
- Versterking van de lokale economie en werkgelegenheid
- De ontwikkeling van de kwaliteit van de openbare ruimte

Negatieve effecten

Tegelijk ervaren inwoners ook overlast en negatieve effecten als gevolg van recreatie en toerisme. Ze geven aan dit te ervaren door:

- Drukke op de fietspaden en wegen, en te weinig parkeerplaatsen
- Beperkte beschikbaarheid woningen
- Prijseffecten: dat het leven duurder wordt
- Schade aan de natuur
- Drukke in winkels/supermarkten

Hoewel de bezoekers zorgen voor meer winkels, horeca en recreatie opties, belemmeren de bezoekers voor sommige inwoners ook het gebruik van deze voorzieningen.

Seizoenseffecten

Per seizoen is de druktebeleving van respondenten anders. In de zomer vindt het merendeel van de inwoners dat er (veel) te veel bezoekers zijn. In de winter is deze groep een stuk kleiner en zijn veel meer inwoners tevreden over het aantal bezoekers. Gedurende het jaar zijn er periodes waarbij het drukker is dan andere periodes. De overlast die men ervaart volgt dezelfde lijn als de mening over de hoeveelheid bezoekers. Dat wil zeggen: **'s zomers is het dus drukker en is er meer overlast, 's winters is het rustiger en is er veel minder overlast.**

In de toelichting van het inwonersonderzoek geven respondenten aan dat een betere spreiding van de bezoekers over het jaar kan zorgen voor zowel permanente positieve effecten als afname van de overlast van recreatie en toerisme. Tegelijk zijn er ook respondenten die juist de rustigere periode zien als het moment om als eiland bij te komen van de drukker toeristische seizoenen en dat ze dit graag willen behouden.

De laatste twee jaar is het **aantal bezoekers volgens de inwoners gestegen.**

Waar voorheen vooral het piekseizoen in de zomer plaatsvond, merken inwoners op dat het aantal bezoekers zich steeds meer uitbreidt naar de periode voor en na de piekmomenten.

De voordelen wegen op tegen de nadelen

Inwoners zijn zich bewust van zowel de positieve als negatieve effecten van recreatie en toerisme op leefbaarheid. Een (kleine) meerderheid van de inwoners steunt toerisme en wilt ook dat het belangrijk blijft in de gemeente (52%). Ook vinden de meeste Texelaars dat de voordelen opwegen tegen de nadelen: 46% van de inwoners vindt dit, tegenover 31% die dit niet vindt. Hoewel deze groep in de meerderheid is, ligt dit percentage al wel lager dan tijdens het inwonersonderzoek van 2019 (destijds was het 52%).

De toekomst: verdere groei niet aanmoedigen, toerisme op schaal passend bij het eiland en beschermen natuur

Over mogelijke groei van recreatie en toerisme op Texel wordt eensgezind op gereageerd. Zo komt duidelijk naar voren dat een groei in het aantal bezoekers volgens veel inwoners zal leiden tot extra weerstand tussen inwoners en bezoekers. De meerderheid van de inwoners vindt dan ook niet dat recreatie en toerisme op Texel verder mag worden aangemoedigd. Als belangrijk onderwerp voor de komende jaren geven de inwoners aan dat toerisme ontwikkeld moet worden op een schaal welke past bij het eiland. Ook zorgen dat het aantal bezoekers gedurende het jaar verspreid is, wordt door een kwart aangemerkt als belangrijk thema. Ook is het belangrijk dat er wordt ingezet op de bescherming van de natuur.

De rol van de gemeente

De gemeente speelt op Texel een belangrijke rol in het beleid van recreatie en toerisme. In het inwonersonderzoek is ook gevraagd hoe men kijkt naar deze rol. 28% van de inwoners geeft aan vertrouwen te hebben dat de gemeente zal sturen op een schaal die past bij de gemeente, terwijl 46% dit vertrouwen niet heeft. Daarnaast geeft de meerderheid van de inwoners aan niet het gevoel te hebben dat zij mee kunnen doen in beslissingen over de ontwikkelingen van recreatie en toerisme op Texel (61%). Een deel van de inwoners vindt dit echter wel belangrijk: In het lijstje van belangrijke onderwerpen, wordt verdere invloed op gemeentelijke beslissingen over toerisme geplaatst op plek 7 van de 14 onderwerpen.

3.2 Vergelijking met het inwonersonderzoek 2019

Doordat in 2019 ook een inwonersonderzoek is uitgevoerd met vergelijkbare vragen en stellingen, kunnen veel resultaten van het 2024 inwonersonderzoek worden vergeleken. Dat maakt het mogelijk de ontwikkeling van de inwonersperceptie op dit onderwerp te duiden. Uit de vergelijking valt op dat het inwonersonderzoek van 2024 op sommige vlakken positiever scoort en op andere vlakken negatiever.

Positieve ontwikkelingen van 2024 t.o.v. 2019

Bepaalde cijfers hebben zich positief ontwikkeld. Opvallend genoeg betreft dit niet specifieke thema's, maar heeft het betrekking op veel verschillende onderwerpen:

1. **Drukbeleving is minder groot.** In 2024 vinden minder mensen het te druk op Texel (57% van de respondenten, dit is een daling van 9% t.o.v. 2019).
2. **Recreatie en toerisme goed voor voorzieningen, natuur- en cultuurbehoud.** Meer respondenten ervaren dat dankzij recreatie en toerisme er voor inwoners meer opties voor recreatie zijn en beter openbaar vervoer. En ze zien in toenemende mate dat de sector bijdraagt aan natuur(behoud) en het bewaren van culturele identiteit en historische gebouwen.
3. **Afname verkeersoverlast en criminaliteit.** Ook op gebied van mobiliteit zijn respondenten in 2024 positiever dan in 2019. Minder respondenten vindt dat door recreatie en toerisme het te druk wordt op wegen voor auto's. Ook vinden in 2024 minder respondenten dat er te weinig parkeerplaatsen zijn voor fietsers. Tot slot zijn er ook veel minder respondenten van mening dat recreatie en toerisme zorgen voor meer criminaliteit.

Negatieve ontwikkelingen van 2024 t.o.v. 2019

Hoewel de perceptie van de inwoners op veel vlakken is verbeterd, toont de vergelijking ook dat er op bepaalde thema's achteruitgang is:

1. **Trots door recreatie en toerisme afgenomen.** Het percentage respondenten dat aangeeft door recreatie en toerisme trots te zijn, ligt in 2024 9% lager dan in 2019.

2. **Bijdrage aan winkels/horeca minder erkend.** Minder respondenten zien dat er door de toerismesector meer winkels/horeca zijn.
3. **Voordelen wegen minder op tegen de nadelen.** 6% minder respondenten vinden in 2024 dat de voordelen van recreatie en toerisme opwegen tegen de nadelen (46% in 2024 t.o.v. 52% in 2019).

Conclusie vergelijking inwonersonderzoek 2019 met 2024

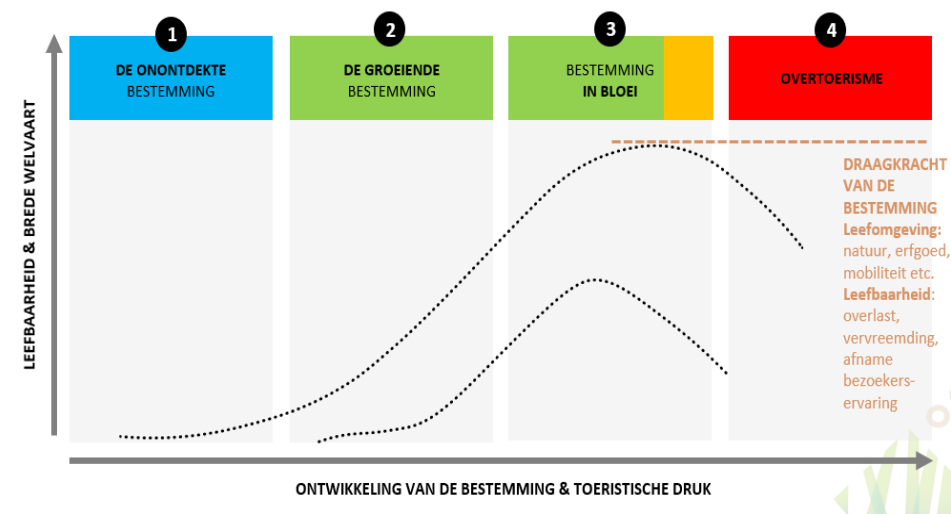
De vergelijking toont dat gedurende de jaren de perceptie van de inwoners niet enkel positiever of enkel negatiever is geworden; op bepaalde thema's is het verbeterd en andere thema's verslechterd. We zien één tendens terug in de antwoorden die mogelijk bijdraagt aan positievere scores (gewenning) en één die mogelijk bijdraagt aan negatievere scores (aanbod kan niet meegroeien):

- **Gewenning:** Uit de toelichtingen die de inwoners hebben gegeven, valt op te merken dat een deel van de inwoners hun dagelijkse gedrag aan als gevolg van de ervaren overlast door recreatie en toerisme. Zij herkennen inmiddels de overlast-patronen, zoals dat supermarkten te druk zijn tijdens 'wisseldagen'. Als gevolg van deze gewenning aan de overlast, passen zij hun gedrag aan. Ze gaan bijvoorbeeld bewust op andere momenten naar de supermarkt.
- **Aanbod kan niet meer meegroeien met de (toenemende) vraag:** Binnen de toerismesector zien we dat er (landelijk) tekorten zijn aan arbeid en materiaal. Hierdoor kan het aanbod niet meer zo makkelijk (volledig) meegroeien met de vraag. Het zorgt ervoor dat voorzieningen sneller vol zitten en hierdoor onbereikbaar worden voor inwoners.

3.3 Sturen op optimum toerisme en leefbaarheid

Bestemmingen doorlopen verschillende stadia van toerisme. Het groeit van een onontdekte bestemming naar mogelijk een situatie van overtoerisme. Deze stadia worden getypeerd door de positieve bijdrage die het levert aan een bestemming in relatie tot de huidige omvang van het aantal toeristen en recreanten. Figuur 3.1 toont de verschillende stadia.

Figuur 3.1 Toerisme in balans – verbeelding van de verschillende stadia van een toeristische bestemming

In het groene gedeelte van stadium 3, bestemming in bloei, wordt het optimum bereikt. Er zijn meer toeristen dan voorheen, de voordelen zijn het hoogst en nadelige gevolgen zijn er niet of zeer beperkt. Kortom: toerisme draagt bij aan de leefbaarheid. In stadium 4, overtoerisme, ontstaat een tegenovergestelde situatie. De bezoekersdruk is te hoog waardoor de negatieve gevolgen toenemen of zelfs de overhand krijgen. Dit vertaalt zich naar overlast voor inwoners of de leefomgeving die niet incidenteel zijn, maar eerder structureel van aard. Oftewel: toerisme doet (ook) afbreuk aan de leefbaarheid.

Vergelijking met andere gemeenten

Een vergelijking met andere gemeenten maakt duidelijker waar Texel zich bevindt in het groeispectrum van toeristische bestemmingen. We hanteren voor de vergelijking de indicator: de voordelen van toerisme wegen op tegen de nadelen. Van inwoners op Texel geeft 46% dat de voordelen opwegen tegen de nadelen. Dit percentage is vergelijkbaar en iets positiever dan buureiland Vlieland met 42% (onderzoek uit 2024). Andere gemeenten in belangrijke vakantie regio's van Nederland scoren iets beter: in Nunspeet ligt het percentage op 55% en in Zeeland (gemiddelde van 12 Zeeuwse gemeenten, 2022) ligt het percentage op 52%. Ter vergelijking: bij plattelandsgemeenten die zich vaak in stadium 2 bevinden, is dit percentage doorgaans ca. 65% - 70% (o.a. inwonersonderzoeken in de Achterhoek, 2024).

Op basis van dergelijke vergelijkingen, is de conclusie dat Texel zich momenteel begeeft op de rand van stadium 3 (het optimum), maar ook in stadium 4; die van overtoerisme.

3.4 Aanbeveling

Aandacht voor de fysieke (leefomgeving) en sociale draagkracht (leefbaarheid inwoners) van de bestemming Texel als favoriete (vakantie)bestemming is belangrijk. Bezoekersmanagement vormt de **'license to operate'** voor de vrijetijdsector. Het draagt bij aan:

- Draagvlak voor de enorme waarde van toerisme en het duurzaam en langdurig behouden hiervan;
- De aanpak van aandachtspunten en uitdagingen die er spelen om de (mogelijk) negatieve effecten te voorkomen of verminderen.

Met bestemmingsmanagement kan Texel ervoor zorgen dat toerisme niet iets is wat het eiland overkomt, maar waarop sturing kan worden uitgeoefend. Sturen op balans betekent de positieve effecten zoveel mogelijk benutten en tegelijkertijd de negatieve voorkomen of verminderen. Daar zijn trouwens ook al erg mooie voorbeelden van op Texel, bijvoorbeeld als het gaat om duurzaamheid en natuurinclusiviteit.

Voor een breed spectrum aan aanbevelingen, zie Waardevol toerisme Texel, gepubliceerd door Bureau voor Ruimte & Vrije Tijd in 2023.

Bijlagen

Over het onderzoek

Dit onderzoek betreft een kwantitatief onderzoek naar de mening van de inwoners van Texel ten aanzien van recreatie en toerisme en de effecten op leefbaarheid. Hoe beleeft de Texelaar recreatie en toerisme? En welke voor- en nadelen worden ervaren? Het doel van het onderzoek is om inzicht te krijgen in de perceptie van de inwoners over recreatie en toerisme en de beleefde effecten.

In 2019 is er een vergelijkbaar onderzoek uitgevoerd door het Kenniscentrum Kusttoerisme. Dit huidige onderzoek is op dezelfde wijze uitgevoerd, om de resultaten te kunnen vergelijken. Dat betekent dat het onderzoek in dezelfde onderzoeksperiode is uitgevoerd (juni) en de resultaten op dezelfde wijze zijn geanalyseerd. Daarmee zijn de resultaten vergelijkbaar met 2019. De vragenlijst is in de afgelopen jaren wel doorontwikkeld, op basis van praktijkervaringen, ontwikkelingen in toerisme en om de inclusiviteit (begrijpelijkheid van de vragen) te waarborgen. Daarnaast zijn er op verzoek van de gemeente Texel een aantal onderwerpen toegevoegd over drukte naar seizoenen en overlast met betrekking tot wonen en mobiliteit (o.a. de stelling over drukte voor en bij de boot, het beoordelen van de overlast per seizoen, woningbeschikbaarheid voor inwoners).

Onderzoeksmethode

De gemeente Texel hecht waarde aan dat alle inwoners een mening kunnen geven over dit onderwerp. Om die reden heeft iedere inwoner van Texel de mogelijkheid gekregen om de vragenlijst in te vullen. Dat betekent ook dat er

geen gebruik is gemaakt van een representatief inwoners panel, omdat op die manier niet iedere inwoner de vragenlijst kan invullen. Ieder huishouden heeft een brief van de gemeente ontvangen met de uitnodiging aan de bewoners om het onderzoek online (via een open link) of op papier (doormiddel van een bijgevoegde papierenversie) in te vullen.

Het onderzoek heeft plaatsgevonden van woensdag 12 juni t/m woensdag 3 juli. Uiteindelijk heeft dit geleid tot een response van 2467, waarvan 41% op papier is ingevuld en de overige 59% online. Deze response is echter nog 'opgeschoond', zie hieronder:

Elke inwoner is in principe uitgenodigd om de vragenlijst één keer in te vullen. De open link stond toe dat de vragenlijst slechts één keer kon worden ingevuld via de browser. Omdat er echter signalen zijn ontvangen dat inwoners de resultaten hebben geprobeerd te beïnvloeden door de vragenlijst meerdere keren in te vullen, is er nog een 'data-cleaning' procedure uitgevoerd om dubbele reacties te verwijderen. Dit is gedaan op basis van de volgende criteria:

- Invultijd
- IP-adres

In totaal zijn de reacties van 54 IP-adressen verwijderd, die gezamenlijk 532 enquêtes hebben ingevuld.

Daarnaast zijn alleen de volledig ingevulde reacties en reacties ingevuld door inwoners⁸ van gemeente Texel meegenomen in het onderzoek.

Na deze procedure zijn de reacties van 1.827 respondenten meegenomen in het onderzoek.

Response, betrouwbaarheid en representativiteit

Betrouwbaarheid van onderzoek heeft betrekking op de response en de mate waarin er met zekerheid kan worden gesteld dat de resultaten hetzelfde zijn bij

⁸ 19 respondenten hebben bij de eerste vraag aangegeven dat ze niet op Texel wonen en zijn daarom uit de vragenlijst gefilterd.

herhaling. Hoe betrouwbaarder het onderzoek, hoe meer respondenten er nodig zijn. De response van 1827, op een inwoneraantal van 13.815 inwoners⁹ (1 januari 2024), is ruimvoldoende om betrouwbare uitspraken te doen. Een minimale response van 374 respondenten was nodig om betrouwbare uitspraken te doen¹⁰. Kortom, met een response van 1827 zit het onderzoek daar ruim boven en kunnen we stellen dat het betrouwbaar is.

Naast betrouwbaarheid is representativiteit ook een onderdeel van kwantitatief onderzoek. Representativiteit gaat over de mate waarin de respondenten een juiste afspiegeling zijn van de 'onderzoekspopulatie' (de inwoners van Texel). Bij een representatief onderzoek wordt doorgaans een steekproef getrokken uit de populatie, waarbij er een goede afspiegeling moet zijn op verschillende kenmerken, zoals leeftijd en woonplaats. Een belangrijke gedachtegang in dit onderzoek was dat elke inwoner de mogelijkheid moet hebben om zijn of haar mening te geven. Het (sturen op) representativiteit is dan ook niet het doel van dit onderzoek geweest. Om de resultaten te kunnen interpreteren hebben we gekeken naar de verdeling van de respondenten ten aanzien van leeftijd en woonplaats (zie ook paragraaf 2.7 Achtergrondkenmerken respondenten).

Zoals in hoofdstuk 2 te zien, komt de herkomst van respondenten (woonplaats) sterk overeen met de werkelijke verdeling (met afwijkingen van slechts 1 of 2 procent). Daarmee zijn de resultaten representatief naar herkomst binnen de gemeente. De leeftijdsverdeling van respondenten wijkt echter wel af van de werkelijke verdeling van inwoners. Zo zijn ouderen oververtegenwoordigd en jongeren ondervertegenwoordigd. Wanneer we kijken naar de perceptie van inwoners per leeftijdscategorie, valt op dat 1) jongeren vooral meer uitgesproken zijn, ze antwoorden veel minder vaak 'neutraal'. En 2) er is geen duidelijk patroon te zien in positievere of negatievere antwoorden, dit varieert sterk per stelling.

⁹ CBS (2024). *Regionale kerncijfers Nederland*. Bevolkingssamenstelling op 1 januari Texel. <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/70072NED/table?dl=ABE69>

Vergelijkbaarheid 2019

De vergelijkbaarheid met 2019 is een belangrijk element van dit onderzoek. In 2019 zijn de resultaten niet gewogen naar herkomst binnen de gemeente en leeftijd. In het onderzoek van 2019 waren 68% van de respondenten 50 jaar of ouder. In dit onderzoek zijn 77% van de respondenten 50 jaar of ouder. Vanwege de vergelijkbaarheid zijn de resultaten van dit onderzoek ook niet gewogen naar leeftijd, om de afwijking recht te trekken. Desondanks levert het hele waardevolle informatie op over de mening van de Texelaar over recreatie en toerisme.

¹⁰ Bij een betrouwbaarheidsniveau van 95% en een foutenmarge van 5% (beide gebruikelijk en de standaard bij marktonderzoeken)

Second opinion NBTC

landelijke
data
alliantie

Expert opinie Bewonersonderzoek Texel

Marieke Politiek, september 2024

Aanleiding

De gemeente Texel heeft in 2024 opdracht gegeven aan Bureau voor Ruimte & Vrije Tijd (verder genoemd: het bureau) om een inwonersonderzoek uit te voeren naar de beleving van leefbaarheid in relatie tot toerisme. Het onderzoek is in juni 2024 uitgevoerd. Vijf jaar eerder is er door het Kenniscentrum Kusttoerisme een vergelijkbare studie uitgevoerd onder inwoners van Texel. Waar mogelijk en relevant is er in de rapportage van 2024 een vergelijking gemaakt met de resultaten uit 2019.

Omdat er in de gemeenteraad vragen zijn gesteld over de opzet en bruikbaarheid van het meeste recente inwonersonderzoek, heeft wethouder Kieft mij gevraagd om een expert opinie over (de bruikbaarheid van) de studie. Zowel vanuit mijn functie als Manager Intell & Insights bij het Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen (NBTC) als in mijn rol als Voorzitter van de Landelijke Data Alliantie (LDA) geef ik hier mijn mening over. Ik ga daarbij in op drie aspecten:

1. De waarde van inwonersonderzoek;
2. De gekozen onderzoeksopzet;
3. De bruikbaarheid van de resultaten.

Ik sluit af met enkele adviezen voor een eventuele herhaling in de toekomst.

Ik heb mijn mening gevormd op basis van het conceptrapport 'Rapportage inwonersonderzoek gemeente Texel (september 2024) en de 'Rapportage inwonersonderzoek Texel' (2020).

1. De waarde van inwonersonderzoek

In de afgelopen jaren zien we een toename in onderzoeken onder inwoners in het kader van recreatie en toerisme. In Perspectief 2030¹, de landelijke visie op toerisme richting 2030, is de ambitie opgenomen dat elke Nederlander in 2030 profiteert van toerisme. Vraagstukken op het gebied van bestemmingsmanagement raken verschillende stakeholdergroepen, waaronder de inwoners van die bestemming. We willen dat plekken fijn zijn om in te wonen, werken en recreëren, en inwonersonderzoek helpt ons in kaart te brengen wat het sentiment onder bewoners is ten aanzien van (recreatie en) toerisme. Dit geeft niet alleen inzicht in de mening van deze belangrijke stakeholdergroep op een bepaald moment, maar helpt ook bij beleidsvorming en geeft een stuk objectivering aan een soms fel gevoerd debat over de mate van balans in bestemmingen. Vanuit NBTC en de LDA stimuleren we het uitvoeren van inwonersonderzoeken, delen we hierover kennis met geïnteresseerden en geven we door middel van een toolkit inzicht in de verschillende methodes die ingezet kunnen worden, juist omdat we dit heel belangrijk vinden in het kader van bestemmingsmanagement.

2. De gekozen onderzoeksopzet

Het bureau heeft bij de onderzoeksopzet nadrukkelijk gekeken naar hoe het onderzoek vijf jaar geleden is opgezet. Er is kwantitatief onderzoek uitgevoerd waarvoor een vragenlijst is ontwikkeld die waar mogelijk gelijk is gehouden aan 2019, maar op onderdelen is aangepast waar het bureau dat nodig achtte. Inwonersonderzoek kan zowel kwantitatief als kwalitatief worden uitgevoerd. In dit geval heeft een kwantitatieve opzet de voorkeur wegens vergelijkbaarheid met de voorgaande meting en de behoefte aan inzicht in ontwikkelingen in het sentiment onder inwoners. De vragenlijst is gebaseerd op het internationaal gevalideerde RETS-model². Veel bestemmingen werken inmiddels met deze methode (bijvoorbeeld gemeenten in Zeeland, Limburg en Overijssel). Middels een reeks aan stellingen worden zowel de positieve als mogelijke negatieve kanten van toerisme belicht, waardoor de gepercipieerde positieve en negatieve impact in kaart kan worden gebracht. Dit geeft een meer gebalanceerd en volledig beeld dan bijvoorbeeld via een open vraag aan inwoners vragen hoe zij staan ten aanzien van toerisme in hun gemeente.

¹ <https://www.nbtc.nl/nl/site/bestemming-nederland/perspectief-2030>

² In het RETS model komen thema's als psychologische (trots), sociale (verbondenheid) en politieke empowerment (betrokkenheid) naar voren. Tezamen met het concept 'Persoonlijk economisch voordeel' vormen zij de factoren voor de steun aan toerisme. Meer informatie over dit model is [hier](#) te vinden.

Anders dan in 2019 is er dit jaar voor gekozen om de respondenten op verschillende manieren te werven. Het rapport beschrijft dit als volgt: "Inwoners konden via een digitale link, die via verschillende kanalen van de gemeente is verspreid, de vragenlijst invullen. Daarnaast hebben alle huishoudens per post een uitnodiging ontvangen om de vragenlijst in te vullen. Zij konden dit digitaal doen of door middel van de meegeleverde papieren versie van de vragenlijst, om daarmee iedereen, ongeacht de persoonlijke situatie, in de gelegenheid te stellen om deel te nemen aan het onderzoek."

Hiervoor is waarschijnlijk gekozen omdat er vijf jaar geleden ook al moeite was om de jongere inwoners van het eiland aan het onderzoek te laten deelnemen. Wanneer je voor deze methode kiest, is het belangrijk te bepalen op welke manier je waarborgt dat deelnemers niet meer dan één keer een vragenlijst invullen. Dat kan vooraf of, zoals hier het geval, achteraf bij opschoning van de data. De wijze van verspreiden van de vragenlijst heeft ertoe geleid dat er meer dan 700 extra vragenlijsten zijn ingevuld dit jaar, wat uiteindelijk na opschoning voor 319 extra respondenten heeft gezorgd ten opzichte van vijf jaar eerder. Het rapport beschrijft de gehanteerde stappen in de opschoning; zowel op invuladres als IP-adres is de dataset opgeschoond. Dit zijn stappen die vaak worden toegepast bij dergelijk onderzoek om de kwaliteit van de data te waarborgen. Het bureau heeft de juiste stappen doorlopen in de opschoning op basis van de mogelijkheden die er in dit geval waren.

Naast opschoning kan ook weging plaatsvinden op de data wanneer specifieke groepen onder- of oververtegenwoordigd zijn in het onderzoek. Je kunt bijvoorbeeld wegen op woonkern en leeftijd als je representatieve uitspraken wilt doen over bewoners van alle leeftijden in alle woonkernen, wanneer die niet allemaal volgens de gewenste verdeling in het onderzoek zitten. Je doet dit echter het liefst zo min mogelijk. In dit geval was wegen op woonkern niet nodig omdat die verdeling er al goed uitzag. Wegen op leeftijd had wel een optie kunnen zijn, maar in dit geval toch niet aan te raden, omdat de leeftijdsverdeling hiervoor té scheef is. Slechts 19% van de respondenten is jonger dan 50 jaar. Gemiddeld genomen zou dit volgens het rapport 48% moeten zijn. Dit verschil is zo fors dat wegen op leeftijd niet aan te raden is. De mening van de 50-minners zou dan gebaseerd zijn op een te klein aantal respondenten. Maar dat zegt ook gelijk iets over hoe de resultaten van dit onderzoek bekeken moeten worden.

3. De bruikbaarheid van de resultaten

De belangrijkste vraag is: waar zeggen de resultaten uit dit onderzoek nou echt iets over? Om dat te beoordelen kijk ik naar de kenmerken van de bewoners die in het onderzoek zitten. Zoals hierboven benoemd komt de verdeling van de respondenten over de woonkernen goed overeen met de werkelijke verdeling van bewoners. De leeftijdsverdeling is echter wel scheef, met een sterke oververtegenwoordiging van mensen van 40 jaar en ouder.

Het bureau geeft verder aan dat bewoners van verschillende leeftijden in dit onderzoek meer uitgesproken zijn in hun beantwoording, maar dat er daarbij geen duidelijk patroon te zien is in positievere of negatievere antwoorden. Ik zie dit als een indicatie, aangezien de jongere doelgroep minder goed vertegenwoordigd is in dit onderzoek. De leeftijdsverdeling in de 2019-meting liet een vergelijkbare verdeling zien als nu, wat vergelijkbaarheid met de eerdere studie mogelijk maakt.

Mijns inziens kan je daarom vanuit dit onderzoek geen uitspraken doen over alle inwoners van Texel. Maar de onderzoeksresultaten geven wel weer wat de mening van de met name wat oudere bewoners (40+) van Texel is ten aanzien van (recreatie en) toerisme. De mening van maar liefst 1.827 mensen is weergegeven in het rapport en daarmee een waardevolle bron van informatie voor visie- en beleidsvorming. Vergelijking met het eerdere onderzoek is ook mogelijk omdat de woonkern- en leeftijdsverdeling op elkaar lijken.

Adviezen van toekomstige bewonersonderzoek

- **Blijf inwonersonderzoek doen**
Het is raadzaam om bewonersonderzoek niet eenmalig toe te passen maar regelmatig te herhalen, zeker wanneer er ondertussen bepaalde beleidskeuzes zijn gemaakt waarvan je het effect op de inwoners wilt monitoren. Eens in de vier of vijf jaar is daarbij een prima frequentie.
- **Kies een passende onderzoeksmethode voor inzichten uit de gewenste doelgroep**
Gezien de relatief kleine scope (gemeente Texel) is het lastig dergelijk onderzoek via online panels uit te voeren. Met name de jongere doelgroep 18-30 is moeilijk te 'vangen' via het uitschuren van brieven of het delen van een online link via nieuwsbrieven. Er zijn nieuwe methodes op de

markt specifiek voor jongeren. Het is aan te bevelen voor een herhaling te onderzoeken welke technieken de jongere doelgroepen beter bereiken. Daarnaast is het belangrijk om te bepalen of je huishoudens of personen wilt benaderen voor deze studie en welke bron daarvoor het meest geschikt is. Ook is mijn advies om een volgende keer waar mogelijk weging van resultaten te overwegen.

- Gebruik de resultaten om het gesprek verder aan te gaan
De resultaten van dergelijke studies zijn geen doel op zich, maar een handig middel om het juiste gesprek aan te gaan met de inwoners. Om hen mee te laten denken over mogelijke oplossingen voor problemen waar ze tegenaan lopen en hoe het bewonersprofiel in relatie tot recreatie en toerisme vergroot kan worden.